

100

jóagyakorlat
gyerekeknek

3-12
ÉVESEKNEK

Shobana R. Vinay

Tartalom

Meditáció és relaxáció

Relaxáció

1. A fej
2. A nyaktól a csípőig
3. A csípőtől a lábujjakig
4. A hát és a gerinc
5. Az egész test – Savászana

Meditáció

6. Lábemelés – Viparíta-karani
7. Tavacska – Tádágászana
8. Gyémánt – Vadzsrászana
9. Törökülés – Szukhászana
10. Lótuszülés és fél lótuszülés – Padmászana és Ardha-padmászana
11. Szerzetes – Sziddhászana

Légzés

12. Hegy
13. Elefánt
14. Páva
15. Kígyó
16. Pillangó és nektár

Nyújtás

17. Karok – Haszta szancsalan
18. Lábak – Páda szancsalan
19. Térdek – Dzsánu szancsalan
20. Vállak – Szkandha szancsalan
21. Nyak – Kantha szancsalan

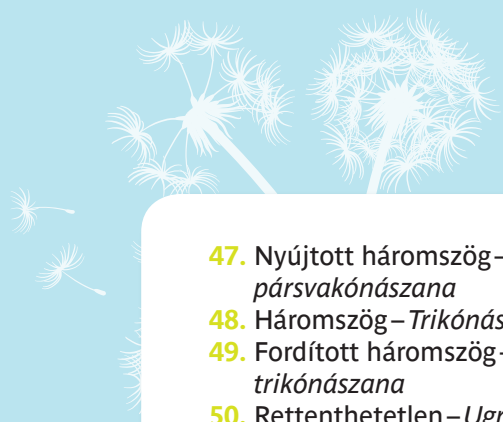
Mudrák (kéztartások)

22. Üdvözlés és köszönet mudra – Andzsáli mudrá
23. Meditációs mudra – Dhjáni mudrá
24. Bölcsesség mudra – Dzsnyána mudrá
25. Ég mudra – Súnja mudrá
26. Föld mudra – Prithivi mudrá
27. Víz mudra – Varuna mudrá
28. Eredet mudra – Adi mudrá
29. Energia mudra – Prána mudrá
30. Nap mudra – Szúrjá mudrá
31. Összpontosítás mudra – Hakini mudrá
32. Bátorság mudra – Ahamkára mudrá

Ászanák (jóga pózok)

Álló ászanák

33. Hegy tartás – Tádászana
34. Táncos – Natarádzsászana
35. Fa – Vriksászana
36. Harcos III. – Vírabhadrászana III.
37. Papírsárkány – Patangászana
38. Hold – Piraiászana
39. Ingaóra – Dólászana
40. Előrehajlás – Uttánászana
41. Oldalra hajlás – Konászana
42. Szék – Utkatászana
43. Daru – Bakászana
44. Csillag – Dópadautkátászana
45. Harcos I. – Vírabhadrászana I.
46. Harcos II. – Vírabhadrászana II.

-
- 47. Nyújtott háromszög – *Utthita-pársvakónászana*
  - 48. Háromszög – *Trikónászana*
  - 49. Fordított háromszög – *Parivritta-trikónászana*
  - 50. Rettenthetetlen – *Ugrászana*

Ülő ásanák

- 51. Bottartás – *Dandászana*
- 52. Csúszda – *Púrvóttánászana*
- 53. Fej a térdhez – *Dzsánu-sírsászana*
- 54. Előredöntés – *Pascsimóttánászana*
- 55. Előredöntés terpeszben – *Upavistakónászana*
- 56. Teknős – *Kúrmászana*
- 57. Íjász – *Ákarna-dhanurászana*
- 58. Kócsag – *Krouncsászana*
- 59. Csónak – *Návászana*
- 60. Pillangó – *Baddha-kónászana*
- 61. Gerinccsavarás – *Ardha-matszjéन्द्रászana*
- 62. Tehénfej – *Gómukhászana*
- 63. Teve – *Ustrászana*
- 64. Csecsemőpóz – *Balászana*
- 65. Béka – *Núnálászana*
- 66. Galamb – *Ékapáda-rádzsa-kapótászana*

Fekvő ásanák

- 67. Gyík – *Uttána-pristászana*
- 68. Deszka – *Kumbhakászana*
- 69. Fél sáska – *Ardha-salabhászana*
- 70. Sáska – *Salabhászana*
- 71. Fordított csónak – *Viparita-návászana*
- 72. Kobra – *Bhudzsangászana*

- 73. Íj – *Dhanurászana*
- 74. Krokodil – *Makarászana*
- 75. Lábemelés oldalra – *Anantászana*
- 76. Fekvő csavarás – *Szupta-matszjéन्द्रászana*
- 77. Hal – *Matszjászana*
- 78. Híd – *Szétu-bandha-szárvangászana*
- 79. Fekvő hős – *Szupta-vírászana*
- 80. Fekvő pillangó – *Szupta-baddhakónászana*
- 81. Eke – *Halászana*
- 82. Szél – *Apanászana*
- 83. Boldog baba – *Ananda-bálászana*

Egyéb ásanák

- 84. Virágfüzér – *Málászana*
- 85. Kapu – *Parighászana*
- 86. Cicahát-kutyahát – *Márdzsáriászana*
- 87. Tigris – *Vjágrászana*
- 88. Kutya – *Adhó-mukha-svanászana*
- 89. Zsugorállás – *Ardha-sírsászana*
- 90. Fejenállás – *Sírsászana*
- 91. Asztal – *Ardha-purvóttánászana*
- 92. Kerék – *Csakrászana*
- 93. Szemjóga – *Netra jóga*
- 94. Arcjóga – *Mukha jóga*
- 95. Elmejóga – *Toppukaránám*

Jógajátékok

- 96. Játék a kiáltással – *Szimhászana*
- 97. Játék a lélegzettel
- 98. Játék a hanggal
- 99. Egyensúlyjáték
- 100. Koncentrációs és reflexjáték

Ajóga ősi tevékenység. Segít megőrizni testünk rugalmasságát, hozzájárul ahhoz, hogy el tudjuk engedni mentális és fizikai feszültségeinket, és új energiát tudjunk gyűjteni – mindezt a helyes légzés és az egyszerűtől az összetettig tartó jógapózok hatása által. A jógapózokat, vagyis az ászanákat több ezer évvel ezelőtt kidolgozó régi jógik együtt éltek a természettel, így az állatoktól és a növényektől merítettek ihletet (a gólya kecsességéből, a fa tartásából stb.). A legtöbb gyerek imád utánozni, és ha azt látják, hogy rendszeresen jógázunk, minden bizonnyal ők is szeretnének majd csatlakozni hozzánk.

A jóga gyakorlása jó kiindulópont az élethez, és minél hamarabb kezd el valaki, annál több előnyt biztosít a számára. Fizikai téren javítja a rugalmasságot, az erőnlétet, a test és a lélek összhangját, nagyobb testtudatot ad.

Emellett fejleszti a koncentráció-, a lecsendesedésre és az ellazulásra való képességet. A gyerekek hajlékonyságuknak és egyensúly-érzéküknek köszönhetően sokkal könnyebben sajátítják el a jógapózokat, mint a felnőttek. A legtöbben szeretik az új kalandokat, csak egy kis biztatásra van szükségük! A gyerekek a mindennapjaikat sokszor a természettől távol töltik, és feladatokban, követelményekben bővelkedő életünk miatt sokféle stressz éri őket: egy olyan modern világban nőnek fel, ahol a gyorsaság, a verseny, a média és az új technológiák uralkodnak. Agyukat számtalan inger éri, és a szükséges pihenőidő nélkül kényszerülnek rengeteg információt feldolgozni.

A meditáció során a helyes légzés, valamint az összpontosítás elsajátításával már a legfiatalabbak is az egyik legkiválóbb módon csendesíthetik le elméjüket, és mindemellett mentális képességeik is fejlődnek.

A gyerekeknek nehéz hosszasan egy dologra koncentrálni, a mudrákkal kísért meditáció viszont segíti őket a figyelem összpontosításában.

A mudrák egyszerű, mókás kézmozdulatok, a kezekre kitalált mini jógapózok. E kéztartások lényege a kéz és az ujjak bizonyos pontokon való összeérintése, amivel a test öt elemét (föld, víz, tűz, fém, fa) szabályozhatjuk. A mudrák segítenek a gyerekeknek a gyors megnyugvásban, a magabiztosság visszanyerésében. Mindegyik mudrának egyedi hatása és gyógyító képessége van. A meditációt is tanító iskolákban a pedagógusok egyértelmű javulást figyeltek meg a diákok tanulása és társas kapcsolatai terén.

Hogyan gyakoroljunk?

Kezdjük például nyújtással a test bemelegítését, aztán folytassuk légzőgyakorlattal (esetleg meditációval és mudrával kiegészítve), ezt követően pedig végezzünk el néhány jógapózból álló sorozatot!

Ha gyermekünk kéri, egészítsük ki valamilyen jógajátékkal, majd a gyakorlást az egész test ellazításával fejezzük be (5.).

Habár mindegyik póznak számos kedvező hatása van, alapvetően mégis két típusba soroljuk őket: ászanák, amelyek a mentális és lelki-érzelmi állapotot javítják, illetve azok, amelyek fizikai és motorikus síkon fejtenek ki kedvező hatást. A menetrendet alakítsuk a pózok hatásai, valamint gyermekünk aktuális igényei és kedve szerint a következő módon:

A lélekre gyakorolt kedvező hatások

Stressz esetén a nyugalom helyreállításához:

bármelyik meditációs gyakorlat, krokodil, csecsemőpóz, fekvő hős vagy fekvő pillangó.

A koncentráció és az egyensúly támogatására:

fa, hegytartás, harcos III., papírsárkány, fordított háromszög, fejenállás különböző testhelyzetekben.

A memória fejlesztésére és a félelem vagy a szédülés elűzésére:

minden olyan gyakorlat, amelynél a fej lefelé lóg: fejenállás és zsugorállás, kutya, rettenthetetlen, elmejóga.

A testre gyakorolt kedvező hatások

A könnyű pózokat már a legkisebbek is képesek kivitelezni. A közepesen nehéz és haladó pózokat ötéves kortól lehet gyakorolni. A haladó gyakorlatoknál (fejenállás, kerék, teve stb.) elengedhetetlen a szülő jelenléte.

A gyakorlatokból sorozatokat is összeállíthatunk. Bátorítsuk gyermekünket arra, hogy több pózt is végezzen el sorban egymás után! Az előrehajlás, hátra és oldalra hajlás után következhet az ingaóra; előrehajlás után a háromszög, az íj, a kobra, a teknős, a hold, az eke stb.

Törzscsavaró gyakorlatsort is összeállíthatunk a gerinccsavarás, fekvő csavarás és a fordított háromszög egymás után fűzésével.

A medence hajlékonyságának fokozására szolgáló pózok:

galamb, nyújtott háromszög, virágfüzér, oldalra emelt láb, harcos I., II. és III. stb.

A lábak, bokák és lábfejek erősítésére szolgáló pózok:

szék, csillag, harcos I., II. és III., fa, papírsárkány, háromszög, rettenthetetlen stb.

A karok, vállak, csuklók és kezek erősítésére szolgáló pózok:

csúszda, deszka, asztal, bottartás, kerék, kutya stb.

Az emésztőfunkciók és a hasi szervek támogatására szolgáló pózok:

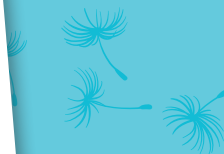
gyémánt, íj, csecsemőpóz, sáska, fordított csónak stb.

Humoros, játékos gyakorlatok

A teljesség igénye nélkül: cicahát-kutyahát (cica- és kutyahangok utánzásával), oroszlán (oroszlánüvöltéssel), kobra (sziszegéssel), íjász (a lábfej a fülnél, mint a telefonkagyló), béka (ugrásokkal), csúszda és deszka (ha végiggurítunk egy labdát a gyermek testén), papírsárkány (utánozva, ahogy repül), szék (kengurut utánozva), tigris, kutya, asztal stb.

A könyv hátlapján látható, betűrendbe szedett, oldalszámozott gyakorlatlista segítségével gyorsan megtaláljuk a keresett pózt.

Meditáció és relaxáció

A nyugodt lelkiállapot eléréséhez (meditáció) és a pihenéshez (relaxáció) fontos a figyelem összpontosítása és a helyes légzés. E könyv első gyakorlatai a tapintáson keresztül közelítenek a meditációhoz. A gyerekeknek a meditáció fogalma elvont, ezért a tapintás mint módszer érthetőbbé teszi azt a számukra, és egyben el is lazítja őket. A gyerekek a meditációval a helyes légzést is elsajátítják. A szükséges figyelem megtartásához játékosan mutatjuk be a gyakorlatokat, és az állatokkal vagy a természeti jelenségekkel vonunk párhuzamot, ami a kicsik számára megkönnyíti a megértést. A nyújtások, hajlítások felkészítik a testet a jóga-pózokra, az egyszerű gyakorlatok bemelegítik a nyak, a karok, a lábak és a térdek izmait és ízületeit.

A mudrák (a szó szanszkrit jelentése „pecsét”) összekötik a koncentrációt a légzéssel, és a kezek jógájának tekinthetők. Egyensúlyt teremtenek a testben, amely a világegyetemhez hasonlóan öt elemből tevődik össze. Mindegyik ujjhoz egy elem tartozik: a hüvelykujjhoz a tűz, a mutatóujjhoz a levegő, a középső ujjhoz az ég, a gyűrűsujjhoz a föld és a kisujjhoz a víz. A tenyér és az ujjak minden része hasonlóképpen valamelyik testi szervvel áll összeköttetésben, és a reflexzónák stimulálásával ezek működését segítjük.

Tartalom

Légzés: 12–16. gyakorlat

Relaxáció: 1–5. gyakorlat

Nyújtás: 17–21. gyakorlat

Meditáció: 6–11. gyakorlat

Mudrák: 22–32. gyakorlat

1

A FEJ

Ez az arcon tett utazás a lazítás és a megnyugvás érzését biztosítja a gyerekeknek, miközben oldódik a testükben felgyűlt feszültség. A gyakorlat a tapintás érzékelését is fejleszti: gyermekünk az ujjaink által érintett minden testrészét maga elé képzelem.

1. Kérd meg a gyermekedet, hogy képzelje el: a feje egy hegy, amelynek csúcsán kezdődik az utazás, és a völgyben végződik.
2. Ujjainkat a feje tetejére, a „hegycsúcsra” helyezzük.
3. Az ujjakkal lefelé sétálunk a homlokra, annak egész felületét bejárva, miközben elmeséljük, hogy egy hegyi tónál járunk.
4. Haladunk tovább a két szemöldökön, két „fenyőerdőn” keresztül.
5. Körberajzoljuk a szemeket: ezeket két buckaként írjuk le, amelyek reggel óta sokat dolgoztak.
6. Ne feledkezzünk el a fülekről, a két sziklafalról, amelyek sokat hallgattak, és pihenniük kell.
7. Rátérünk az orcákra, a táj lankáira, amelyeknek el kell lazulniuk, hogy fogadni tudják az újabb puszkákat.
8. Következzen az orr mint hegyfok, amely egész életünkben dolgozik, és megérdemli a lazítást!
9. Továbbhaladunk lefelé az ajkakra és a szájra, erre a beszélő sziklahasadékra, amelynek szintén pihennie kell. Fejezzük be az utazást az állal, amely az utolsó domb az éles lejtő előtt. Most már az egész hegy, vagyis az arc, kellőképpen ellazult.

Az 1–5. gyakorlatok lényege, hogy újra kapcsolatot teremtsünk a testünkkel az itt leírt egyszerű gesztusok révén, amelyek igen hasznosak lehetnek. Ezt a lazítást a nap folyamán bármikor el lehet végezni egy csendes sarokban. A gyermek hanyatt fekszik egy szőnyegre vagy az ágyába, szeme csukva, karja a teste mellett. A szülő mellette van. Nyugodtan beszél, ujjával lassan végigsimít minden testrészt, egyiket a másik után, és az elképzelt tájként lefesti őket. A gyermeknek ezekre kell koncentrálnia úgy, ahogy az elbeszélésben következnek.

E gyakorlat során a felsőtestet érintjük az ujjakkal. A gyerekek növésben lévő szervezete erősen igénybe veszi a karokat, a légző- és emésztőszerveket, és nyugalmi állapotukhoz fontos a lazítás.

1. Kérd meg a gyermekedet, hogy képzelje el: a nyaka egy híd, amely a hegyet egy síksággal köti össze. Ujjainkat az állára helyezzük, a meredek lejtő csúcsára, és lassan leereszkedünk a széles híd felé. Ennek nagyon fontos szerepe van azért, hogy összeköti a hegyet (a fejet) és a síkságot (a testet), és így kapcsolatot teremt a fej és a test többi része között.

2. Elfordulunk a vállak felé, amelyek egész nap szorgalmasan mozgatták a karokat, és ellátogatunk ezekre a tájakra, a hosszú sziklafalakra, amelyek az ismeretlen tenger fölé emelkednek. A két kar is hosszú sziklafal, kinyúlik a földből, és hosszan húzódik mellette.

3. Miután elértünk az ujjak végéig, lassan visszatérünk a karokon át a vállakig, majd folytatjuk utunkat a mellkason, a nagy síkságon keresztül. Mozgó, élő, lüktető síkság ez, mert a Föld (a test) szíve ver alatta.

4. Figyeljük meg a légzést és a szívdobbanásokat, amelyek éltetik a testet, miközben lassan végigfuttatjuk ujjainkat a mellkason. Az utazás végigjárja a síkságot, amely a Föld felszínéhez hasonlóan szintén földrengéseket él át, a légzés ütemére emelkedik és süllyed. E síkság alatt található a testet éltető üzem.

5. Továbbhaladunk a gyermekünk hasán, elmagyarázva, hogy a táplálék megemésztésével éltetjük a testünket.

6. Forduljunk el jobbra vagy balra a csípő felé, amely a test súlyának több mint felét hordozza a lábak felett. Ugye, ő is kiérdemelte a pihenést?

